

CRNA GORA
S K U P Š T I N A
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-63-8/15-
Podgorica, 13. mart 2015. godine

INFORMACIJA
O POSJETI ČLANOVA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE
DJEČIJEM DOMU “MLADOST” U BIJELOJ,
održanoj 2. marta 2015. godine

Delegacija Odbora za ljudska prava i slobode u sastavu: dr Halil Duković, predsjednik Odbora, dr Ljiljana Đurašković, zamjenica predsjednika Odbora i Ljerka Dragičević, član Odbora posjetila je Dječiji dom „Mladost“ u Bijeloj, 2. marta 2015. godine.

Na poziv Odbora posjeti Dječijem domu “Mladost” u Bijeloj koja je upriličena neposredno pred održavanje Javne tribine Odbora za ljudska prava i slobode na temu “Prava djeteta- hraniteljstvo” prisustvovali su: Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za prava djeteta, Blanka Radošević-Marović, pomoćnica ministra za ljudska i manjinska prava, Tamara Milić, savjetnica za inkluzivno obrazovanje u Ministarstvu prosvjete, Vlada Šuković, konsultant u Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Marija Popović, psiholog u Centru za socijalni rad u Podgorici, Jelena Gluščević, saradnica u NVO Centar za prava djeteta, Azra Marić, hraniteljka iz Podgorice i Sandra Manojlović koja je odrasla u hraniteljskoj porodici.

Posjeta Dječijem domu “Mladost” u Bijeloj organizovana je u cilju upoznavanja sa aktivnostima koje se preduzimaju na planu zaštite djece bez roditeljskog staranja i praćenja aktivnosti koje je Dječiji dom „Mladost“ realizovao u periodu od prethodne posjete Odbora za ljudska prava i slobode ovoj Ustanovi, održane 28. maja 2012. godine.

Delegaciju Odbora za ljudska prava i slobode i ostale učesnike primili su direktor Dječijeg doma Borislav Đukanović i pomoćnica direktora Slavica Ilić sa saradnicima.

Direktor Dječijeg doma „Mladost“ u Bijeloj je izrazio zahvalnost članovima Odbora za ljudska prava i slobode na interesovanju za rad Ustanove kojom rukovodi. Saopštio je da svi zaposleni u Domu ulažu maksimalne napore kako bi život djece bio što bolji i izrazio očekivanje da će se u narednom periodu nastaviti sa trendom poboljšanja uslova u Dječijem domu „Mladost“ u Bijeloj. Nada se da će poslanici u narednom periodu pružiti punu podršku ovoj Ustanovi u realizaciji budućih planova i projekata.

Pomoćnica direktora Dječijeg doma „Mladost“ Slavica Ilić upoznala je članove Odbora sa aktivnostima koje su realizovali na planu ispunjenja preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore sadržanih u Posebnom izvještaju o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u ustanovama i Zaključka Skupštine Crne Gore („Službeni list CG“, broj 36/11) donešenog povodom razmatranja Posebnog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u ustanovama.

Članovi Odbora su upoznati da je u Domu 95 djece, od čega sedmoro od nula do tri godine. U toku je transformacija Dječijeg doma “Mladost”, a ova Ustanova, kao veliki resurs u sistemu socijalne i dječije zaštite, sa ogromnim iskustvom i radom sa djecom, značajnim kadrovskim i svim ostalim potrebnim kapacitetima, potpuno kompetentno i ozbiljno pristupa sopstvenoj transformaciji kroz izradu različitih projekata. U okviru Doma formiran je tim za pomoć i podršku hraniteljskim porodicama, a pružaju i preventivnu podršku biološkim

porodicama u Herceg Novom, Kotoru i Tivtu, što se pokazalo kao dobar servis, tako da bi sa ovim aktivnostima trebalo nastaviti.

Kada je riječ o legislativi, pomoćnica direktora je saopštila da je u periodu od 2012. do 2014. godine, u sklopu sveobuhvatne reforme socijalne i dječije zaštite u Crnoj Gori, usvojeno više važnih dokumenata, a među njima su: Zakon o socijalnoj i dječijoj zaštiti, Strategija starateljstva u Crnoj Gori, Strategija razvoja socijalne i dječije zaštite, Nacionalni plan akcije za djecu, Pravilnik o bližim uslovima i standardima za obavljanje stručnih poslova u socijalnoj i dječijoj zaštiti, Pravilnik o bližim uslovima za pružanje i korišćenje usluga, normativima i minimalnim standardima usluga za smještaj djece i mladih u ustanovu i malu grupnu zajednicu i Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o organizovanju Javne ustanove za smještaj djece i mladih bez roditeljskog staranja i djece čiji je razvoj ometen porodičnim prilikama. Saopštila je da sva ova dokumenta predstavljaju osnov za sprovođenje transformacije njihove Ustanove.

Posebno je naglasila da se u procesima transformacije mora poštovati struka, a istraživanja pokazuju da transformacija i deinstitucionalizacija ustanova mogu dodatno da štete djeci ukoliko je prelaz prebrz, ne uzmu se u obzir potrebe djeteta i ukoliko potrebe djeteta nijesu prioritet.

Saopštila je da je od prethodne posjete Odbora za ljudska prava i slobode u Dječijem domu smanjen broj djece, a smanjenje je uslovljeno: preventivnom pomoći biološkim porodicama, razvojem hraniteljstva, usvojenjima i odrastanjem i osamostaljivanjem.

Broj djece u vaspitnim grupama je smanjen, a samim tim su i rezultati vaspitno-obrazovnog rada bolji. Za svu djecu je obezbijedena primarna zdravstvena zaštita, jer ljekar boravi u Domu svakog dana i on je izabrani pedijatar za sve štićenike. Iako nemaju stalno zaposlenog logopeda, već je angažovan kao spoljni saradnik, logopedskim tretmanom su obuhvaćena djeca predškolskog i školskog uzrasta. Specijalistički pregledi se obavljaju u Kliničko bolničkom centru u Podgorici i lokalnim specijalističkim službama.

Sva djeca su uključena u obrazovni sistem, osim jedne djevojčice koja zbog stepena smetnji ne može da prati nijedan obrazovni program. Socijalna zaštita u Domu dobro funkcioniše, a za svako dijete su urađeni individualni planovi zaštite čija revizija se obavlja svakih šest mjeseci, a po potrebi i češće. Dobro je organizovano slobodno vrijeme djece u Domu što je takođe veoma važno u razvoju ličnosti djeteta.

Pomoćnica direktora Dječijeg doma Slavica Ilić je saopštila da se broj djece sa smetnjama u razvoju u Domu povećao, a opštinska Komisija za usmjeravanje djece u obrazovni sistem donijela je 42 rješenja, navodeći da su najčešće u pitanju kombinovane razvojne smetnje i poremećaji u ponašanju, dok su kod devetoro djece konstatovane umjerene i teže smetnje u mentalnom razvoju. Istakla je da su sva djeca uključena u obrazovni sistem, zavisno od potencijala djeteta, a za djecu sa umjerenim i težim smetnjama organizovan je prevoz do škole i nazad u pratnji dva personalna asistenta koji prisustvuju nastavi. Saopštila je da određeni broj djece sa smetnjama u razvoju pohađa inkluzivno obrazovanje u srednjim školama, drugi pohađaju specijalna odjeljenja u Zelenici, dok su neki od njih u Centru "1. jun" i u Resursnom centru za sluh i govor Kotoru. Navela je da troje djece obavlja profesionalnu praksu u kuhinji i vešeraju njihove Ustanove, jedan štićenik u hotelu "Splendid", a jedan u Školi u Kotoru.

Izrazila je nadu da će se svi osposobiti za samostalan život uz minimalnu podršku i da po izlasku iz Dječijeg doma "Mladost" neće nastaviti život u nekoj drugoj instituciji.

Pomoćnica direktora je saopštila da Preporuka iz Posebnog Izvještaja o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u ustanovama koji je sačinio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, a razmotrio Odbor za ljudska prava i slobode kojom je ukazano na

neophodnost izgradnje rampi i liftova nije još ispoštovana. Članovi Odbora su upoznati da je u julu 2011. godine izgrađena prijedajektna dokumentacija u kojoj je konstatovano da ne postoje mogućnosti za postavljanje rampi u samom objektu, već je moguća izgradnja tri prilazne rampe i jedne vertikalne podizne platforme. Predračunska vrijednost Projekata je 29.863,34 eura. U toku su pregovori resornog Ministarstva sa turskom Agencijom za međunarodnu saradnju i koordinaciju "Tika", tako da se nadaju da će se ovaj problem uskoro riješiti.

Istakla je da je saradnja sa drugim institucijama, kako na državnom, tako i na lokalnom nivou, zadovoljavajuća, navodeći da saraduju sa osnovnim i srednjim školama, resursnim centrima u Kotoru i Podgorici, centrima kulture, kao i sa domovima za smještaj djece bez roditeljskog staranja iz zemalja regiona. U okviru saradnje sa domovima iz zemalja regiona održane su tri tematske stručne konferencije koje su bile veoma važne za razmjenu iskustava o funkcionisanju sistema socijalne i dječije zaštite. Imaju dobru saradnju i sa Domom starih u Risnu i dnevnim centrima u okruženju. Pomoćnica direktora je saopštila da sa nevladinim organizacijama imaju partnerski odnos što omogućava realizaciju brojnih zajedničkih aktivnosti u Domu i izvan njega. Naglasila je da su u nevladinom sektoru prepoznali resurse koji se mogu iskoristiti u instituciji i u razvoju alternativnih oblika zaštite djece van institucije.

Pomoćnica direktora Doma je saopštila da sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore imaju izuzetnu saradnju. Podsjetila je na Mišljenje Zaštitnika upućeno Ministarstvu zdravlja koje im je pomoglo da regulišu adekvatnu zdravstvenu zaštitu za dvije maloljetne šticećenice koje su imale problema sa mentalnim zdravljem. Takođe, podsjetila je da je 25. februara 2013. godine Dječiji dom "Mladost" sa institucijom Zaštitnika potpisao Memorandum kojim se reguliše korišćenje sandučeta za pritužbe, predloge i sugestije djece i mladih. Na zahtjev Dječijeg doma "Mladost" u novembru 2013. godine Zaštitnik je reagovao i dao svoje Mišljenje Ministarstvu prosvjete na Rješenje o isključenju iz škole učenika koji ima poremećaj u ponašanju. Naglasila je da se jedan šticećenik Doma prijavio na javni poziv za izbor članova Mreže zlatnih savjetnika Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

Pomoćnica direktora Dječijeg doma "Mladost" u Bijeloj je zaključila da je u njihovoj Ustanovi stvoreno okruženje koje djeci pruža podršku, zaštitu, sigurnost i pažnju što unapređuje njihove potencijale.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode je zahvalio na svim informacijama navodeći da su detaljno obaviješteni o svemu što je bio predmet interesovanja ove posjete i naveo da očekuje da će se prilikom obilaska Doma još bolje upoznati sa pravim stanjem i uslovima u Domu.

Nevenka Stanković, zamjenica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore je upitala koliko djece sa smetnjama u razvoju boravi u Domu, da li postoje potpisani ugovori sa Ministarstvom oko angažovanja personalnih asistenata i da li postoji mogućnost da takva lica budu stalno zaposlena.

Pomoćnica direktora je odgovorila da je u Domu 42 djece sa smetnjama u razvoju, a određeni broj personalnih asistenata angažuju putem projekta javnih radova. U vezi sa angažovanjem drugih stručnih lica, kao što su defektolozi i logopedi, saopštila je da je u toku izrada novog akta o sistematizaciji radnih mjesta tako da će voditi računa o svemu tome. Obavijestila je da lica sa smetnjama u razvoju koja su u Domu ne koriste invalidska kolica.

Jelena Gluščević iz Centra za prava djeteta Crne Gore je saopštila da se zahvaljujući saradnji Dječijeg doma "Mladost" u Bijeloj, državnih institucija, lokalnih samouprava i nevladinog sektora realizuje Projekat "Stanovanje uz podršku". Tim projektom se nakon izlaska djece iz Doma obezbjeđuje novi oblik socijalnog servisa i već su od Glavnog grada Podgorica

obezbijeđene dvije stambene jedinice koje su u potpunosti opremljene. U Bijelom Polju se realizuje sličan projekat. Ocijenila je da je to primjer kako se dobrom saradnjom na svim nivoima ostvaruje najbolji interes djeteta.

Direktor Dječijeg doma "Mladost" u Bijeloj Borislav Đukanović je saopštio da je Odlukom Univerziteta Crne Gore utvrđeno da se jedna stambena jedinica obezbijedi za tu djecu, ali to još nije realizovano, a takođe imaju ponudu prijatelja Doma- organizacije "Riznica mladosti" koji bi jedan njihov plac u Igalu dali u zamjenu za stan djeci koja napuste Dječiji dom radi nastavka školovanja. Smatra da treba voditi računa o kadrovima koji rade sa ovom djecom, kao i o budućem osposobljavanju i zapošljavanju djece.

Predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode dr Halil Duković je ocijenio da se napredak može postići samo zajedničkim, kvalitetnim i koordiniranim djelovanjem svih institucija i izrazio očekivanje da će se u tom smjeru djelovati u narednom periodu.

U neposrednom razgovoru sa djecom i zaposlenima i obilaskom Dječijeg doma, članovi Odbora su se upoznali sa uslovima života i rada u Domu i uvjerali se u kojem stepenu su realizovane Preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Zaključak Skupštine Crne Gore („Službeni list CG“, broj 36/11) donesen povodom razmatranja Posebnog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o stanju ljudskih prava mentalno oboljelih lica smještenih u ustanovama.

Zaključeno je da je u instituciji stvoreno okruženje koje djeci pruža podršku, zaštitu i pažnju koja unapređuje njihove potencijale.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković